

باید چندی در وطن خودمان بوسه و بلبش بگیرند
آیا نباید بپند ؟

مناکرات روز شنبه سلخ جمادی الثانی دارالشوای ملی

تلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۲۸ راقاسید
محمد تقی قزاق کردند .

آقاسید محمد تقی - پرروز بعد از قزاق
لایحه نوابان شاهزاده سلیمان میرزا و یحیی میرزا
عرض کردم که نظر بدرخواست خود آنها بایست
استطلاع شوند تا بفرمود خود آنها (تاسیه روی شود
هر که در اوجش باشد) بنده از طرف خود حاضر
مستم و از شرف خود نمیگذرم .

آقاسید حسین - هیچ ملاحظه نباید کرد .
آقاسید محمد تقی - باید استطلاع شود که
اگر فی الواقع یک نفر از میان و کلا مرتشی باشد
مخلل شود تا خارج گردد .

آقامیرزا محمود خوالساری - اگر این
مطلب داخل در مجلس نشده بود ممکن بود عفو
اقضایش شود ولی حالاً نمیشود مسکوت عنه گذارد .

آقاسید محمد تقی - خوبست از این مسئله
نتیجه گرفت شود حاضر شوید که امروز بر
خودمان واجب کنیم که نظمنامه داخلی و امجری داریم
تحت نظم داخل مجلس را برپا کنیم و اگر درین کار پیشرفت
نیست که رئیس یکفر است این تکلیف هم است .
احسن الدوله - این لایحه بهر بهر مجبور
سلاطه ملی شده اگر فی الواقع چیزی هست باید
استطلاع شود .

آقاسید محمد تقی - فی الواقع باید ملت از
این نوابان متشکر باشند که اگر خیانتی در خفا بود
اینها ظاهر ساخته اند بهر حال این مطلب را بایست عقب
کرد تا سلطه شود .

آقاسید حسین - سرور است در این خصوص
گفتگو میشود تا کون نتیجه گرفته نشده خوبست نتیجه
گرفته و مجلس معاکه را معلوم ندانند .
پیشب خدمت رئیس بعد از ختم مجلس گفتگو
شد که در همین جا خدمت هیچ اسلامیه معاکه شود
در عدله بالاخره قرار شد مجلس فبق العاده تشکیل
داده شود .

آقاسید حسین تقی زکریا - اولاً این اشغاص
در آن لایحه برلث فیه خود را حاصل کردند و بعد
اظهار داشته اند مجلس معاکه تشکیل شود برای
اثبات این مطلب حالا اگر اثبات این نیست رایتوانید
چه ضرر دارد معاکه بشود آنها را باید در عدله باشد
و من صلاح نمیدانم وقت مجلس صرف این مطلب
جزئی بشود .

آقامیرزا محمود خوالساری - بنده
عرض می نمایم که باید حق و زارتها را بخودشان واگذار
شود . اینکه کارهای آنها را هم از دست آنها گرفت
ایستکبارانه بدیده رجوع نمود .

بصر المعلوم - اگر بدیده رجوع شود باید
تمام و کلا جبهه برونند .

آقامیرزا محمود - حضور تمام و کلا در
عدله لازم نیست لایه این شخص یکی دو نفر نسبت
خوبند داد آنوقت همان دوسه نفر بلرشتی از و کلا
در آنجا حاضر شوند و معاکه شود .

وکیل المتجار - در لایحه نموده آنها را پرروز
نوشته بودند لایحه بنده بهر حال هست بنده لایحه کلا

هم رسیده شد گفته اند بنده فقط اسناد آنرا پرروز نامه
دادند که در روزنامه بنظر نوشته است مندرجات روزنامه
هم در مذاکرات معالج عمومی منسوب بشخص
مخصوصی نیست و سندیت ندارد در اینصورت به بنده
دست آویزی دارید . بنده آنوقت معاکه را تشکیل
بدیده وقتی هم که معاکه معین شد باید در عدله باشد .

آقاسید باقر - مجلس را مشغول نمیکند
همیشه در مواقع لازمه وزراء می آیند و مجلس فوق -
العاده تشکیل میشود این مطلب هم لازم است .

آقامیرزا محمود - بوجهی لایحه که قزاق
شد بعضی از و کلا میگویند بنده اینها را باید اثبات شود
آقاسید محمد جعفر - سرور است این
مطلب در مجلس مطرح شده روز اول آقاسید محمد
تقی لایحه خوانند و اکثریت آراء بر این شد که
استطلاع شود در روز بعد لایحه از طرف آن دو نفر شاهزاده
قزاق شد اکثریت بر این شد که اینها برلث فیه خود
را خواسته اند نباید دنبال شود امروز هم بزمجلس در
این باب مذاکره میکنند وقت مجلس میگذرد و کار
های مهم معوق میماند .

وکیل الرعایا - یکی از یولتیکها که مستبدین
بکار میبرند این است که وقت مجلس را هر روزی به
یکطوری بجهال میگذرانند و ما هیچ تلفت نیستیم
چرا این قسم مجلس را باینطالب جزئی میگذرانند .
فرمانفرما - اولاً آمدن از مجلس رسمی گرفته
چایاری بزم (ممکی و کلام مقام حفظ حمایت و نصرت
ایشان را از خداوند تبارک و تعالی خواستگار شنده) آنداه تیکه
در این چند روزه کرده ام آقایان و کلا میداند یک
عده قشونی راهپا کرده ام که برونند بر سرحد خودمان
فوج خوی و سوار چلبانلو هم خواهند رفت امروز
تلگرافی کردم بر شید الملک خاکیم لعل بهل که سردار
خان فوج بیگلر را که خیلی آدم جنگ دیده رزم
آزموده ایست و یانفد سوار از خود حاضر کرده
اطلاع بدهد که بعض رسیدن تلگراف من معجلا
بروند سمت ارومی از مرافقه هم سه فوج حکم شمر برونند
بساو چلباغ حاجی سمید الملک هم که در آنجا بود
خواستیم که برود او اظهار کراهت کرد و در از
خشونت از من دید و شرف حرکت است و از من پیشتر
میرو و لورا میخوانم سردار اردو نمایم پرروز هم در
خاکبای همایونی بودم تلگراف شد فوج قرین و خسه
و سایر افواج و مقصود اینست که لااقل ده هزار قشون
در آن دو سرحد حاضر باشد آنچه هم فشنک و توپ و تفنگ
و غیره لازم بود صورت آنرا نوشته و بجهه رسیده قرار
است پس از حرکت من عاجلا روانه نمایانند از
بابت اقدامات یولتیک هم امروز رفته بودم سفارت
خانها برسم خدا حافظی پاره ستوال و جوابها شد
که صلاح نیست گفته شود صورت تلگرافی هم رسیده
بود که خیلی موجب امیدواری گردید سفير گبر را
هم ملاقات کردم خیلی مذاکرات بیان آمد و عاقبت
به بیت و دوستی از هم جدا شدیم و اکیداً فرار شد
تلگرافی با دولت متبوعه خود معافره نمایانند که بروی
این فغاص اصلاح شود .

احسن الدوله - در آن کمیسیون آن دفعه
قرار شده بود که شاهزاده فرمانفرما سالها هفتاد و
پنج هزار تومان داده شود ولی این دفعه آن مبلغ
را هم گذشت کردند که نمیخواهم تا بدین مرحله اصلاح
داشته اند عمل شود .

فرمانفرما - پس از این تلگراف تکلیف
امروزه ما این است مادامیکه سایر دول پادشاهان
گذرورنده اند مشغول مذاکره اند ما بجلید بهراجعتانی
تصدی کنده عداوت کنیم بفرش از خواندن این تلگرافات
این است که از حال آنجا مسبقاً آشوبید و بدانید
صلکت آذربایجان در چه حال است که من میروم
انشاء الله بفضل الله تعالی رفع همه این افشاشات خواهد
شد و تاجان دارم گوش خواهم کرد و بعد از فضل
خدا باید توجه مجلس عقبس من باشد .

(دواین موقع قرائت شد که قنایات معاکه و
استطلاع نوابان یحیی میرزا و سلیمان میرزا اخذ
رای شود)

آقا میرزا فضلعلی آقا - مسئله رای
معین شود میخوانم بدانیم کمی هم هست باینست اگر
هست رای گرفته شود و لا فلا .

حاج سید نصرالله - گویا می خواهند یک
ماه اوقات مجلس را تصحیح کنند به بنده اگر کاری
مهم تر از این دارد که وقت مجلس را صرف
آنها کنیم مطالب جزئی لایق تملاب نیست چه
قدر بیجای اسلام نهت زدند آخر شما و کلا ملت باید
ملاحظه داشته باشید مطالب را وقتی باید تعاقب
کرد که کسی لایحه بنویسد که فلان شخص فلان
کار را کرده آن وقت بایست تعاقب کرد نه هر
حرف واهی که زده شد وقت مجلس را محض آن
تصحیح بکنند .

رئیس - با وجود این ترتیبات آیا به بنیم
جایز است داخل عمارت بهارستان شوند و این
نظاره را بکنند باوجود اینکه کرا را در این باب
منع شده .

حاج سید نصرالله - بنی شاهزاده در این
خصوص خطا کرده حالا گذشته ها گذشته است از
حالا قانونی معین کنید که هر کس در عمارت
بهارستان تعلق کرد ولو تعریف مجلس هم باشد
مجازات شود .

آقاسید مهدی - اینکه در تعاقب کردن
این مطلب رای ندادند ضرر ندارد و نباید بیش از
این وقت مجلس را ضایع کرد شما که در این بجا نشسته
از برای شما مفاطرتی هست آن روز در خصوص
خالصه جات چه نسبت بود کلا داده اند و اینجا در یک
فرسنگی طهران همه قسم نسبت بما میدهند و جاب
میکنند ابتدا ما بروی خود نمی آوریم این شخص
منکر مشروطیت و ضد مجلس است .

حاج سید نصرالله - عقیده بنده این است
نظمنامه داخلی را مجری دادید همه این فتنه ها
اصلاح میشود جز خصوص بهارستان اینک اشغاص

فرمانفرما - اگر مجلس مهم و ملت دیدند
الیه ترتیب خواهند داد اگر هم مهم بنده من
سایرین (تلگرافاتی که لایحه او به رسیده بود
قرائت شد)

فرمانفرما - در این خصوص جواب گفته می
شود که سرباز میرو و این تلگراف هم که خوانده
میشود یک نکته ایست من تلگراف کرده ام که آنجانی
را که هتانی تصرف کرده کیا است و تا از روی و
سرحد چندر مسافت است این جواب آمده است
میفرستم بوزارت خارجه تا مشوال و جواب شود
(تلگراف قرائت شد که چهار فرسخ است تا سرحد
و چهار فرسخ است تا از روی و املی آنجا هم
مسبی هستند)

فرمانفرما - پس از این تلگراف تکلیف
امروزه ما این است مادامیکه سایر دول پادشاهان
گذرورنده اند مشغول مذاکره اند ما بجلید بهراجعتانی
تصدی کنده عداوت کنیم بفرش از خواندن این تلگرافات
این است که از حال آنجا مسبقاً آشوبید و بدانید
صلکت آذربایجان در چه حال است که من میروم
انشاء الله بفضل الله تعالی رفع همه این افشاشات خواهد
شد و تاجان دارم گوش خواهم کرد و بعد از فضل
خدا باید توجه مجلس عقبس من باشد .

(دواین موقع قرائت شد که قنایات معاکه و
استطلاع نوابان یحیی میرزا و سلیمان میرزا اخذ
رای شود)

آقا میرزا فضلعلی آقا - مسئله رای
معین شود میخوانم بدانیم کمی هم هست باینست اگر
هست رای گرفته شود و لا فلا .

حاج سید نصرالله - گویا می خواهند یک
ماه اوقات مجلس را تصحیح کنند به بنده اگر کاری
مهم تر از این دارد که وقت مجلس را صرف
آنها کنیم مطالب جزئی لایق تملاب نیست چه
قدر بیجای اسلام نهت زدند آخر شما و کلا ملت باید
ملاحظه داشته باشید مطالب را وقتی باید تعاقب
کرد که کسی لایحه بنویسد که فلان شخص فلان
کار را کرده آن وقت بایست تعاقب کرد نه هر
حرف واهی که زده شد وقت مجلس را محض آن
تصحیح بکنند .

رئیس - با وجود این ترتیبات آیا به بنیم
جایز است داخل عمارت بهارستان شوند و این
نظاره را بکنند باوجود اینکه کرا را در این باب
منع شده .

حاج سید نصرالله - بنی شاهزاده در این
خصوص خطا کرده حالا گذشته ها گذشته است از
حالا قانونی معین کنید که هر کس در عمارت
بهارستان تعلق کرد ولو تعریف مجلس هم باشد
مجازات شود .

آقاسید مهدی - اینکه در تعاقب کردن
این مطلب رای ندادند ضرر ندارد و نباید بیش از
این وقت مجلس را ضایع کرد شما که در این بجا نشسته
از برای شما مفاطرتی هست آن روز در خصوص
خالصه جات چه نسبت بود کلا داده اند و اینجا در یک
فرسنگی طهران همه قسم نسبت بما میدهند و جاب
میکنند ابتدا ما بروی خود نمی آوریم این شخص
منکر مشروطیت و ضد مجلس است .

حاج سید نصرالله - عقیده بنده این است
نظمنامه داخلی را مجری دادید همه این فتنه ها
اصلاح میشود جز خصوص بهارستان اینک اشغاص

فرمانفرما - پس از این تلگراف تکلیف
امروزه ما این است مادامیکه سایر دول پادشاهان
گذرورنده اند مشغول مذاکره اند ما بجلید بهراجعتانی
تصدی کنده عداوت کنیم بفرش از خواندن این تلگرافات
این است که از حال آنجا مسبقاً آشوبید و بدانید
صلکت آذربایجان در چه حال است که من میروم
انشاء الله بفضل الله تعالی رفع همه این افشاشات خواهد
شد و تاجان دارم گوش خواهم کرد و بعد از فضل
خدا باید توجه مجلس عقبس من باشد .

(دواین موقع قرائت شد که قنایات معاکه و
استطلاع نوابان یحیی میرزا و سلیمان میرزا اخذ
رای شود)

آقا میرزا فضلعلی آقا - مسئله رای
معین شود میخوانم بدانیم کمی هم هست باینست اگر
هست رای گرفته شود و لا فلا .

در محضر صارت چهارستان نطق می نمایند همه باید نری کرد و روی داد .

آقا سید محمد تقی - ملا محمد حسین که از بنده طایفه کرده محله هستند و قبک به سفر بیت الله مرفر شده بودند در مراجعت بطهران و کلاهی بحر آباد و قوچان از ایشان استعفا کردند کدر باب اسرای قوچان بهر وسیله می توانند فکری نموده هه از آنها را خلاص نمایند ایشانهم کمال مجاهدت را نموده یکنفر را مسترد داشته اند تلگرافی هم در این باب گرفته اند بدین مضمون (بتوسط و کلاهی امیر آباد به محله بعضی ورود یکنفر اسیر مسترد و در خانه است تکلیف چیست؟) حال عقیده بنده این است که از طرف مجلس تلگراف امتنانی شود که امتیاز تشویق ایشان و سایرین گردد .

آقا میرزا محمود - بنده میدانم این شخص عالم بزرگواری است تا کنون خدمات نمایان ملت کرده گنایم این است اگر از طرف مجلس تلگرافی تشکری بایشان منطبق شود امیدواریم ایشان لاف اقل ده پانزده نفر را مسترد دارند .

آقا سید حسین - این شخص از علما و خودش سوار کار است آن سالی که ترکمان مسلمانان را اسیر کرده بودند ایشان را مسترد کرده و رفته بود اسرار را استرداد کرده بود باید ایشان را تشویق کرد و مدد داد (تلگرافی از شیراز رسیده بود قرائت شده قریب باین مضمون حضور حجة الاسلام آقای سید محمد پیغمبر و سایر و کلاهی بنجمن جنوبی اشتها پیدا کرده که آقایان حاجتین علی بن آقا سید عبدالله مجتهد و آقا میرزا سید محمد مجتهد تلگراف توصیه در باب دو فرزند قوام الملک فرموده اند این مسئله باعث شرارت حاجی آقا نام شریر گردیده بدو به مجلس ملی آمده خیلی هتاک کرده و بهر طرف در مسجد نشسته که ما مجلس نمیخواهیم کسان قوام پول خانه جمعیت جمع کرده و میخواستند در بازار بریزند فساد کنند ضمناً معلوم می شود رفته قوام با شیخ فضل الله متصل شده فوراً رفع نمایند یا از رشوه گیر هاشم گیری کنید و از حکومت امنیت شهر را بنحویت محکوم آزما جلو گیری دوز .

آقا میرزا سید علی لقی - در این تلگراف ابراری است گویا اجتماع ضدین شده است و از طرف نوشته است که در باب پسران قوام از طرف حجج اسلام توصیه شده است و از طرف دیگر می نویسند رشته شیخ فضل الله و قوام بهم متصل شده است .

آقا سید محمد تقی - لما توصیه از طرف حجج اسلام شهرت بی اصل است ابد چنین توصیه از طرف حجج اسلام نشد است (تلگراف دیگر از شیراز قرائت شد قریب باین مضمون) .

بتوسط آقای سید محمد جعفر بعد از رفع ظلم قوام و پسرانش چند نفر بسمت و کالت در انجمن اسلامی دخالت در امور شرعی و عرفی بعدی دارند که نزدیک است مردم بستوه بیایند و حال آنکه ملت شیراز در پیشرفت مشروطیت با تمام قوا حاضرند .

آقا سید محمد جعفر - در این تلگراف که شکایت شده آن اجزا انجمن اسلامی مغایره کرده اند بعضی با انجمن ملی ندارد .

فهر السادات - باید این تلگرافات فرستاده شود به جهت وزارت داخله .

آقا شیخ حسین شهرت - اولاً باید از طایفه شیخ استعفا شود که کدام یک از این تلگراف

را تصدیق مینمایند تا در اودقت شود .

آقا میرزا سید علی تقی - باید چیزی از مجلس نوشته شود و این تلگرافات هم فرستاده شود بوزارت داخله ما در اینجا ما وزارت داخله و بوزارت ملی میدانیم هر چه از این انتقادات رخ صداید از ایشان اصلاح آنرا بخواهیم و اگر خدای نخواست مسامحه یا خلاف قانونی دیدیم آنوقت بموجب قانون عزل او را از پیشگاه نمایان بخواهیم .

احسن الدوله - معلوم است نظام السلطنه آدم با کلماتی است و نمرة اول رجال است نمیدانم در اینجا چطور شده که اقدامی نمیکند .

حاجی معین التجار - کدیه ترتیبی است که جز اینکه بوزارت داخله رجوع شود چهاره نیست . جز اینکه بوزارت داخله رجوع شود چاره نیست ولی يك ملاحظه هست و آن اینست که از شیراز از دو طرف تلگراف میرسد باید از یک طرف را قبول و از يك طرف را معرود قرار داد قوام الملک که رفته است و پسرهایش هم یکی اینجا هست و اسی آنجا مالی است که میخواهند از این بپزند .

آقا سید محمد جعفر - ما همین قدر شما را بحق خدا قسم میدهم که طوری تحقیق کنید که خلق هیچ يك از طرفین ضایع نگردد و رعیت آسوده شوند .

رئیس - مثلاً قشاقی بده قوام ریخته اند حال این رعیت چه تقصیر دارند بر فرض قوام الملک متصر است اینها که تقصیر ندارند .

حاجی معین التجار - بنده يك اندازه اطلاعات خارجی دارم از اینکه اتصالاً انقلابات مملکت فارس در ترتیب است بچاره رعیت در این میان تلف میشوند هر کات قشاقی طوری بوده است که نمیتوان گفت قوه دولتی هم که آنجا نیست که واسطه شود باید قوه مجریه بجهت حکومت قرارداد که بتواند حکم کند فارس طوری شده است که هر طرف غالب باشند حکومت هم مجبوراً بعض حفظ جان خود باید با آنها همراهی کند .

آقا سید محمد جعفر - میبند میدانم که فرادر این میان با مال میشوند و ناسری ندارند .

وکیل الرعایا - خیلی متشکرم که دیده در این مملکت اسمی از فقر را برده میشود و وکیل هم بفکر حفظ آنها میافتد و امیدوارم که نتیجه آنرا ببینیم ولی میخواهم بدانم که این توبه های بی گلوله را که جمع کردند و سرباز بی جیره را چه باید کرد حقوق اینها را کی خورد این اشخاص را باید شناخت و دست آنها را کوتاه کرد .

آقا سید محمد جعفر - نظام السلطنه تقصیری ندارد .

سیدالحکما - باید معالجه شود همین ترتیبات را باید نوشت و با این تلگرافات فرستاد بوزارت داخله .

وکیل التجار - در خصوص معالجه کرارا گفتگو شد که در این بابها معاون وزارتخانها باشند خصوص معاون وزارت داخله تا به بینیم اقدام صحیحی شده یا میشود عمده این است که باید طوری کرد که رفع سوظن مردم از این هیئت بشود همچنین این مطلب درست شد همه جا این خواهد شد در باب طوالت میگویند گفته شده و امروز تلگراف آمده

که مشغول قتل و غارت هستند معلوم نیست افعالی شده باشد .

آقا سید حسین - همچو معلوم میشود که هر جا تغییر حکومت بشود اغتشاش میشود نظام السلطنه شخص کاردانی است مکه در آنجا است میگوید عاجز شده ام .

آقا سید حسن تقی زاده - از هر جا صحبت شود بالاخره علاج آن باین منتهی میشود که بوزارت داخله رجوع شود و فردا هم معاون ایشان میاید ولی باید تکلیف حکام را معلوم کرد که از هر جا صحبت میشود میگویند قوه نظامی نداریم و حال آنکه من بودجه مالی را نگاه میکنم نصف مالیه يك وزارت خانه داده شده و نصف دیگر بسایر وزارت خانها ولی حالا در موقع لزوم معلوم میشود هیچ از مهمات نداریم و هشت کرد از این مالیات مواجب يك نفر بوده که وزارت جنگ باشد و بدیخانه نمیدانیم این نظامنامه ناقص ما مجری میشود یانه در آنجا نوشته شده اگر از يك وزیر سلب اطمینان شد باید عزل شود و مجلس يك ماه است در خصوص وزارت جنگ رای داده است پس که و غرض از این تغییر چه بود مقصود این بود که فوراً وزیر جدید آمده این ترتیبات را مجری دارد و حال يك ماه است و هیچ معلوم نیست که چه کرده اند .

رئیس - حال آقایان و کلاهی شیراز این اشخاص را میشناسید چه باید کرد .

آقا سید محمد جعفر - باید بوزارت داخله رجوع شود و جاً جواب خواسته شود .

آقا میرزا محمود - بنده عرض مینمایم بن اظهار آقای تقی زاده راه میت بدید بافتاد بنده بعد از این شما در همه جا محتاج بقوه نظامی هستید این مطلب عقب بشود .

رئیس - آقایان و کلاهی شیراز هر طور باشد بصیرت دارند در خصوص این تلگرافات راهنمایی کنند بهتر است .

آقا سید محمد جعفر - حاکم آنجا بصیرت دارد بوزارت داخله نوشته شود مفید در هر لباسی است رفع و تبعید شود .

حاج شیخ محمود - در قم اختلاف سختی واقع شده است و بدیهه این اختلاف دو چیز است یکی مندرجات بعضی از روزنامه جات و دیگر از لواج و مکتوباتی که از حضرات آقایان حضرت عبدالعظیم با آنجا فرستاده می شود آنها که خبر ندارند چنین گمان میکنند که نعوذ بالله از مجلس محترم خلاف شرعی صادر و ظاهر میشود پس خوبست برای رفع این توهमत و اغتشاشات قانون اساسی خوانده شود و تمام شود .

حاجی معین التجار - بخواندن و تمام شدن قانون اساسی این اغتشاشات رفع نخواهد شد باید از راهش رفع کرد .

وکیل الرعایا - تمام اینها را از آتهائی است که در حضرت عبدالعظیم هستند و با طرف انتشار می دهند شما را بخدا قسم اگر ما باید برویم بیخود زحمت بر خود و دیگران ندهیم اگر آنها بایه بروند که فکر آنرا بکنید به بینه از این اختلاف چقدر صدمه بر عیای بیچاره وارد آمده است .

آقا شیخ حسین - آنجا را که میخواهید

بقدره بکند با اینها بکند.

آقای محمد جعفر - من جهاد با آن اشخاص می نمایم که با آنها پول داده اند و واداشته اند باین کار.

آقای زامحمود - شما اوقات مجلس را چنانچه مشغول کرده بودید بر اینکه حیل البتین یک اعلان خلاف شرعی دوج کرده است امروز روزنامه دیدم که آنچه نامربوط بوده نسبت به هیچ اسلام و مجلس داده پس چرا از اینها جلوگیری نمیشود و هر روز ما حضرت عبدالمعظم با آوردن بطهران شرمی نمند

حاج سید نصر الله - جواب حاج شیخ محمود پند ؟

محقق الدوله - مطلب همان است که گفته شد تحریک از طرف حضرات حضرت عبدالمعظمی هاست تکلیف را باید مجلس معین کند.

آقای حسین - سکوت مجلس و امضاء دولت این شده که این روزنامه از آنها منتشر میشود اول طهران میرسد بعد سایر جاها در اینست هیچ از طرف دولت نه از طرف مجلس اقدامی نشده است مردم همه منتظرند که چه مامنت و جلوگیری از آنها می شود اگر اقدامی نشود اسباب شبهه برای مردم شده آخر موجب فتنه بزرگی خواهد شد.

حاج سید عبدالحسین شهشانی - روزنامه نویسی این روزها در این مملکت رواج داشته و خوب دخل دارد از جمله روزنامه نویسا یکی جناب آقای شیخ فضل الله است و یکی دیگر آخوند رستم آبادی که هر چه می خواهند می نویسند آخر بردارید به بیند که چیزی هانصبت بواکلا مجلس می نویسند نوشته جانی از جناب رسیده است پیش من است که تمام آنچه در آنجا ظاهر شده از آثار این لواجم و نوشته جانی است که جناب شیخ با آنجا فرستاده آخر تا کی صبر میکنید این اشخاص مغرب دین و شریعت و مملکت هستند و در مقابل برای این کار باید کرد.

آقای حسین - از سایر ولایات بشما ایراد خواهند کرد که شما بشما شکایت میکنیم و شما بیکدیگر سختی خود را نمی توانید امن نمائید.

آقای شیخ عبدالحکیم - از بس نوشته اند اخبار موخه میرسد و انتهای بد به مجلس میدهند چون شما طرف دولت نیستید آنچه بر شما معلوم شده بنویسید.

آقای زامحمود - آقایان نصف کمال اطلاع را از حرکات و منظورات اینها دارند و مکتوبات زیاد در رد و ورد ایشان نوشته اند از این مطلب خاطر جمع باشید که با آنها اشتباه شود ولی خیلی عجیب است که قم باین نزدیکی بطور بر آنها امر متنبه شد شما که وکیل آنها هستید و طرف اعتماد و اطینان آنها میباشد بنویسید که گوش باین حرفها ندهید.

آقای میر زاعلی آقا - گفته اند که چه تیر از کمان می گذرد از کماندار پند اهل خرد همه اینها که می بینید بنظر تیر است که از کمان خارج میشود ولی در حقیقت از کماندار است نه از کمان مصدر تمام این تیر ها اگر چه جسات است ولی میگویم که آن قلب مبارک اعلیحضرت شاه است و قلبا اگر قلب مبارک شاه همراه است که مملکت

مشروطه باشد باید مملوک خود که هر حاکم و هر آگاهی بدانند این مسئله را گویا هنوز هیچ کسی نمیدانند که مشروطه است پس خوب است و کلا بک کار می کنند که این مسئله را غلبی شده را بفرستند بهر پولتیکسی که میدانند اگر واقعا همراه نیستند بی خود ما خود را مصلحت می نمایم باید بفرستد دیگر کرد آقا شیخ فضل الله بر بطلانی گفت این مطلب بیش همه کس واضح است لازم برد و ایراد ندارد هر مستبدی امروز گمان میکند که شاه با او همراه است و هر چه میخواهد میکند اگر حقیقه ما و آنها بفهمیم که دولت ما مشروطه شده است تکلیف خود را میدانیم و هر کس هم مخالفت کند توپ و تفنگ و قشون همه چیز هم برای زحف او داریم حال باید همین مطلب را فهمید که آیا شاه همراه و دولت مشروطه است یا نیست.

رئیس - مطلب همین است که آقا گفتند در اینخصوص مذاکره شد و قرار شد که فردا مجلس غیر علنی باشد و کلا در این باب مذاکره کنند و میثقی انتخاب شود برای حضور اعلیحضرت و کسب تکلیف شود.

آقای حسین قی زاده - امروز هر کسی مطلبی گفت منم خواهم منم این مطلب بنده در خصوص وزارت جنگ مطرح شود تکلیف خود را بدانیم و همچو مملوک میشود که این اعضای نظام نامه ما ظاهری بوده و ما تا حال امتحان نکرده بودیم.

آقای زامحمود - انشاء الله قلب مبارک شاه همراه است ولی ما برای دفع دشمن قوه میخواستیم توپ میخواستیم گلوله میخواستیم همه اینها بسته بوجود وزارت جنگ کافیست. باید آن معلوم شود.

آقای شیخ یوسف - بنده میخواستیم بموجب نظامنامه رفتار کرده باشم تا کسی مشغول نقلی است ساکت باشم حال عرض میکنم که چون طرفین در شیراز میگویند ما مجلس خواهیم خوبست در این صورت از طرف مجلس تلگراف به هیچ اسلام شیراز بشود که طرفین را حاضر کنند اصلاح نمایند.

رئیس - شما مسبقه بترتیب آنجا صورت تلگرافی بنویسید بعد میاورند بعد از ملاحظه بدیم مغایره کنند چه ضرر دارد.

آقای شیخ یوسف - قدری هم باید بطور تهدید باشد بطرفین که اگر حاضر نشوند مجلس در این باب اقداماتی خواهد کرد.

وکیل التجار - در خصوص وزارت جنگ بدیهی است که تعیین وزراء با اعلیحضرت پادشاه است ولی گاهی میشود که سایر وزراء او را نمیخواهند و با رئیس الوزراء او را نمیخواهد یا اینکه مجلس او را نمیخواهد و یا اینکه همه اینها او را میخواهند ولی اعلیحضرت همایونی باو میل ندارد پس خوب است در این خصوص قراری داده شود که تکلیف همه معلوم باشد اسباب اختلاف نشود.

وکیل الرعایا - پادشاه کل ایران که اعلیحضرت همایونست مشروطه بوده و مسئول این پادشاهان جز مشروطه را قبول ندارند و نمی گذارند.

رئیس - پس این مطلب وزارت جنگ هم باید برای فردا مذاکره شود.

آقای حسین - در روز رئیس التجار گفته بودند کسی هست که خالصه را قبول میکند حال کمیاتی حاضر است که ده ساله اجازه میکند بمسئله راه را از خردار علاوه بر اصل جزو جمع میدهد و در دو سال اول چهار هزار و پانصد خردار میدهد که پانصد خردار علاوه بر آن اشخاص میدهد و در دو سال بعد پنج هزار خردار میدهد و در سال پنجم شش هزار خردار و هفتاد هزار تومان هم خرج قنوت و بخل بری کرده و ساختن خانه دعوتی و تعمیر قلعه جات بمنایند بعد از رسیدگی اگر وزیر مالی تصدیق آن معارج را کردند که باو رد شود و الا آن مبلغ را هم نمیخواهد و تا سال دهم همین شش هزار خردار را میدهد و دو سال دیگر هم باز بهمان شش هزار خردار قبول میکند که دوازده سال شود و در این مدت آن دوازده هزار تومان وجه استعصایی مدیر خالصه را هم پیشکش میکند.

آقای زامحمود - گویا و کلا ما درست از وضع آب و سنگ و ترتیبات خالصه اطلاع نداریم و در اینصورت نمیشود بدوازده سال اجازه داد.

آقای حسین - آنها میخواهند که راه را بر آب وارد نمایند و آبادانی کنند البته مدت لازم دارد.

احسن الدوله - دوما است که این مذاکره میشود هیچکس نبود حال که این دو نفر اقدام کرده اند کمیاتی پیدا شده تا حال کجا بودند.

حاجی معین التجار - ما ایرانیان تا مستاص نشویم بی کار نمیرویم فراموش که راهها مسدود جنس به شهر نمی آید آتوق باید اهل شهر یک نان راحتی نخورند بیست روز است که بیونی در این خصوص تشکیل شده نتیجه چه شد باید فکر نشان کرد وقت جنس حالا است.

رئیس - آن لایحه که من در آنجا بودم آوردند در باب جنس از او نمیشود کاری کرد زیرا که ما ندانیم جنس خالصه چه قدر است نمیشود فرار صحت گذاشت اما در خصوص این لایحه خالصات تمام اینها با آنچه را که آن دو نفر قبول نموده اند در این چهار سال فی الجمله تفاوتی دارد بهمانرا شاید آنها هم همین مقدار گفته باشند بیشتر قبول نمایند و اینکه گفته شد درست اطلاع از ملک خالصه نداریم صحت است بجهت اینکه این املاک تا اکنون یک ممبری علمی نشده است که میزان صحیحی بدست بیاید تا پنج شش سال دیگر ممیزی میشود و پیش از اینها عایدی خواهد پیدا کرد پس نباید ما حالا دست خودمان را بیندیم تا ده سال دیگر این لایحه فلا قابل مذاکره نیست.

آقای حسین - اگر همین پنج سال را علاوه از آنها بدهند لایحه قابل مذاکره هست ؟

رئیس - من عقیده ام این است که این مطلب گذشت و با همان **مدین الدوله** و نصر الله الله باشد

حاجی معین التجار - آنشب که بنا بود در آن گرفته خود بنده گفته بودم که تمجیل نکنید بنده دور و نزدیک گفته خبر باید همین امشب رای گرفته شود حالا پس از آنکه رای گرفته شد بر فرض که زیاد هم بدهند و فایده داشته باشد نباید رای مجلس تغییر کند.

آقای سید محمد تقی - این تلفونی است از قبطریه است و تلفنی نیست که بر سر ارفع الدوله

رئیس - بررزی امور خارج نمود و هیئت وزیران در آنجا حضور داشته اند لهذا جناب وزیر مالیه محض آنکامی مجلس مضمون آن تلگراف را تلقین نموده اند این است خوانده میشود قرائت شد قریب باین مضمون (از اسلامبول از باب مالی حکم تلگرافی پس گردگان و آن و موصل شده که از طرف صاگر ضمانی قدمی تعطیل و تجاوز نشود و آنچه از بیمه ایران مال واسیر برده اند رد نمایند و دنباله اقدامات را از دست نداده نتیجه را مرض خواهم کرد)

(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز ۳ شنبه ۲۲ رجب دارالشورایملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه را آقا سید محمد تقی قرائت کردند.
تلگرافی رازنه کنکاورد از طرف آیه الله آقای حاجی میرزا حسین نجیل حاج میرزا خلیل رسیده بود قرائت شد قریب بدین مضمون (خدمت جناب مستغنی بحجة الاسلام آقا سید جمال الدین انجاء انشاء وجود عالی را ملالی نخواهد بود و در ترویج شریعت موید خواهید بود.)

البته خاطر شریف معیوق است که جناب آقا شیخ محمد مهدی در ابتداء مجلسی ببل توجیه نموده اند و در کرمانشاه جمعی باباشان از این جهت مساعدت نموده و حال فتنه جوین در صدد هستند بلکه توهینی باباشان وارد آورند لازم است بکلام محترم اطلاع داده که نکند آنرا بدین جناب ایشان توهینی بشود (الا حق محمد حسین نجیل مرحوم حاجی میرزا خلیل).

آقا میرزا فضلعلی آقا - آخر در باب کرمانشاهیان چه شد و چه اقدامی بعمل آمده؟

رئیس - جویایک میتوانم بگویم این است که جمعی ابتجاء آمده اند که مدعی ما سیف الدوله است گفتن نمیتواند ثابت کنید. گفتند بلی اسناد داریم در روز بهدم آمده اند گفتند اسناد ما حاضر است. علم نوشتم که بروند عدایه حالا دیگر چه اقدامی باید شود نمیدانم.

حاجی ملک محمد - بلی رفته بودند خدمت وزیر داخله ایشان گفته بودند هنوز وزیر عدلیه معلوم نشده است فردا معلوم میشود.

حاجی سید محمد تقی - حالاهم جمعی جلوی بندر گرفته اند و خیلی عجز و لایه نموده باید فکری از برای اینها کرد.

رئیس - کلیه این مجلس باین وضعی که حاله پیدا کرده مردم فشار آورده اند تافوه مجریه نداشته باشیم مقصود آنها را بعمل آوریم اسباب اغلال کار است علاوه این ناخوشی و بریشانی عارضین هم مزید بر علت شده است.

آقا میرزا سید محمد مجتهد - مجلس همه وقت وضعت از ترتیب نظامنامه داخلی خارج است نگاه کنید ببینید باین وضع هیچ کاری یسرقت میکند.

دیر رسائل - ابدأ ما التزام نظامنامه داخلی نداریم و مردم هم ندارند.

آقا سید محمد تقی - مکرر در این خصوص گفته ام تاخیر شده ام حالا هم مادامیکه در اینجا هستم خواهم گفت.

آقا میرزا سید محمد مجتهد - قانون اساسی چه شد؟

آقا سید محمد تقی - میدانم که از اطراف

چگونه فشار آورده اند مجلس هم تقصیر ندارد و در حقیقت قانون اساسی ما قرآن است که در دست داریم.

وکیل التجار - اینکه گفته میشود که قانون اساسی ما قرآن است صحیح است آن اساس دین ما است ولی قانون اساسی حدود سلطنت را معین نمیکند و از آن حدود و زور و وکلا و ملت معلوم نمیکرد این همه اغتشاشات بواسطه این است که وظیفه و تکلیف هیچکس معلوم نیست.

رئیس - تمام شکوه دادید که چرا نظامنامه داخلی رفتار نمیکند یکی از مقررات آن این است که هر وقت یک مسئله را پانزده نفر امضا کردند و متفق شدند آنوقت مطرح شود نه اینکه یک مطلبی بدون مقدمه گفته شود پس اگر باید این فصل را برداشت رای بدهید نسخ شود و الا بهمان ترتیب رفتار باید کرد.

حاج محمد اسمعیل آقا - در خصوص مسائل فوری چه باید کرد.

رئیس - در این خصوص امروز خیلی مذاکره شد قرارداد عدد مرکب از شش نفر معین شود که در این مواد تحقیق کنند اگر باید بمجلس ارائه شود که بدهند و اگر راجع بوزارتخانه ها یا جای دیگر است رجوع نمایند.

وکیل التجار - منترسم اینهم مثل انجمن عرایض شود که از ترتیب خارج شده است.

لایحه از طرف جمعی از تجار قرائت شد در باب خالصجات که در پنج ساله علاوه از آنچه را که دیگران قبول میکردند قبول میکنند که سالی پنج هزار تومان نقد و پنج هزار خروار جنس و پنج هزار خروار کاه باشد بآن ترتیبیکه سایرین قبول میکردند و در سه سال اخیر هم بانصد خروار جنس و بانصد تومان نقد اضافه میکنند و هله السنه را هم از فرار قلندادی رئیس خالصه از نقد و جنس میبردانند.

رئیس - در اینجا خوانده شد از طرف صدیق الدوله و نصرت الممالک در دو سال اول علاوه از جزو جمع دیوانی چهار هزار و دو سال بعد چهار هزار و بانصد خروار از غله و کاه قبول کرده بودند بعد لایحه دیگری را آقا سید حسین آوردند که بانصد خروار افزوده بودند امروز کسی دیگری کاغذی نوشته که پنج هزار خروار جنس و پنج هزار نقد علاوه قبول کرده یعنی هزار خروار بر اول افزوده شد حال تکلیف این است که این دولایحه را بوزارت مالیه بفرستیم هر کدام را صلاح دانست عمل شود.

آقا سید محمد تقی - این اشخاص خیلی معتمد و معول توجه ملت هستند.

آقا سید محمد حسین - این اشخاص از نمره اول تجار هستند محتاج به معرفی نیست.

وکیل التجار - تفادونی دارد اولاً در آن لایحه اول فقط خالصجات بود ولی در این تفاوت خالصه و قبول ذکر شده و ثانیاً در این لایحه عمل هله السنه را فقط از روی قلندادی رئیس خالصه قبول کرده ولی در آن لایحه اولی علاوه هزار خروار غله قبول کرده.

حاج محمد آبراهیم - اول دونه بودند که اظهار کردند و کسی دیگر نبود حالا که اینها پیدا شده اند و علاوه میبندند باید با اولی دونه رجوع شود شاید خودشان همین ترتیب را قبول کنند آنها مقدم هستند.

حاج محمد اسمعیل آقا - اینجا یک تفادونی

هست هر کدام بیشتر محل توجه واطمینان ملت باشند او مقدم است.

مستشار الدوله - اظهارات این دوسه نفر در کمیسیون مطرح شده بدیهی است تا کمیسیون تحقیقات نکند یکسوی نخواهد داد این که گفته فرستاده شود پیش وزیر مالیه صحیح است ولی با این موافقی که امروز از برای وزیر مالیه حاصل است از بابت همین خالصجات و غیره عقیده بنده رجوع باباشان نشده بهمان کمیسیون مالیه رجوع شود مطرح شده تطبیق کنند.

رئیس - البته باید در کمیسیون این جزئیات تصفیه شود.

مستشار الدوله - فردا در کمیسیون تحقیقات میشود. (تلگرافی از شیروان بامضای کدخدایان و پیش سفیدان رسیده بود آقا سید محمد تقی قرائت نمود قریب بدین مضمون) بتوسط آقای تقی زاده و آقا میرزا محمود خوانساری حضور و کلامی محترم دارالشورای ملی مکرر در خصوص استرداد اسرا و مقنولین باشکالو عرض شده احقاق حق نشده اگر رحمت هستیم چرا بمرضمان رسیدگی نمیشود اگر نیستیم اجازه بدهید بنگار روسیه برویم تمام در تلگرافخانه متعین منتظر تعیین تکلیف هستیم امروز اینجا فردا در روز قیامت مسئول خود را رسول خواهند بود.

رئیس - این مطلب بکروز بیان آمد ولی بواسطه پیش آمدن مطالب ارومیه در عهده تعویق و تاخیر ماند امروز رای داده شود که چه باید کرد.

آقا میرزا فضلعلی آقا - همان رای که آن روز داده شد که در مجلس رسیدگی شود همان را معمول دارید.

رئیس - پس یک روزی را معین نمایند که اقدام شود.

آقا سید حسین - این تعیین منوط است بر اینکه وزیر عدایه معین شود.

رئیس - اگر وزیر باشد صدر الممالک هست.

آقا سید حسین - غرض این است که شاید بعد رایش تغییر کند.

در خصوص آصف الدوله هم هیچ اقدامی نشده گویا پای او بکلی خارج شد و حال آنکه اول باید بازو معاکه شود.

رئیس - پس مطلب باشد توقیفی که وزیر عدایه تعیین شود.

صدیق حضرت - وزیر تغییر کرده و در آنجا که بجای خود باقی است.

وکیل الرعایا - آنچه لازم اقدام بود در این باب شده و تحقیقات بعمل آمده فقط یک مطلب بود که معین شود حد و معیارات چه اندازه است حالا این مطلب را در حضور حجج اسلام هر مورد که باید معین شود معلوم کنید گاهم این است که بعدی این کار مهم است که هر روز در آن تصامع شود اسباب مایوسی مردم است عجله تقصیر این مرد معلوم است لازم تحقیق نیست.

آقا سید حسن - تقصیر معلوم مقصر هم معلوم حکم آن با حجاج اسلام است پس قرار بگذارید که همان طوری که تحقیق و حکم نموده حکم مجازات داده شود.

حاج سید عبدالحسین شهبانی - این